

Motion till riksdagen

1989/90:K704

av Sten Andersson (m) i Malmö

Val av kommunfullmäktige

Enligt vallagen gäller att om kommun har fler än 24 000 röstberättigade invånare skall kommunen indelas i mer än en valkrets. Fullmäktige har själva att bestämma antalet valkretsar men prövning och fastställande av beslutet göres av länsstyrelsen.

Malmö är indelat i tre valkretsar. För varje parti som tilldelats sitt sista mandat i valkretsen finns ett jämförelsetal som i sin tur har anknytning till det totala antalet röster för partiet i en valkrets. Efter erhållet sista mandat finns ett antal överskottsroster utan värde. Överskottsroster i en valkrets får inte läggas samman med överskottsroster i de övriga kretsarna inom kommunen. Detta innebär att varje parti har ett antal outnyttjade överskottsroster som självklart varierar för resp. parti.

Riksdagen har 349 mandat, av vilka 310 är fasta mandat och återstående 39 utjämningsmandat, som fördelas i förhållande till partiernas samlade överskottsroster i samtliga valkretsar. Man räknar med andra ord ut hur många mandat respektive parti skulle fått om Sverige varit en enda valkrets. Utjämningsmandaten (39) tillfaller de valkretsar där partierna har de högsta obesatta jämförelsetalen.

Samma system används vid val till landsting. Vid ett landstingsval är 9/10 av landstingets totala mandat s.k. fasta mandat och 1/10 utjämningsmandat. Har t.ex. ett landsting 81 mandat, är 73 fasta mandat och 8 utjämningsmandat.

Motsvarande system finns icke för de kommuner som enligt vallagen skall ha mer än en valkrets. Nu rådande system vad gäller fullmäktigeval innebär i sig en spärr mot småpartier. Vid riksdagsval finns en fyraprocentsspärr mot småpartier vad gäller totala antalet röster i landet, eller om ett parti regionalt i en riksdagsvalkrets inte når upp till 12 %. Det är en viss fördel att även i kommunfullmäktigeval ha en spärr mot småpartier som blommar upp något eller några år. De är ofta missnöjespartier som kan ta ett eller annat mandat och därigenom få en vågmästarroll som försvårar ett kraftfullt kommunalpolitiskt arbete.

I en kommun med flera valkretsar och där de politiska blocken väger relativt jämt, och endast mindre förskjutningar i den ena eller andra riktningen kan ändra en majoritet, är det särskilt värdefullt att varje för respektive parti inom blocken avgiven röst tillmätes betydelse. Det vore därför angeläget att i kommun med mer än en valkrets ha fasta mandat och utjämningsmandat

som ger samma effekt som om kommunen var en enda valkrets. Härigenom vinnes att partierna får ungefär samma kostnad i antal röster per mandat.

Mot. 1989/90
K704

Jag anser det därför värdefullt om i kommuner med mer än en valkrets kunde tillämpas samma system som vid landstingsval, dvs. $\frac{9}{10}$ av antalet mandat i kommunfullmäktigeval är fasta mandat och $\frac{1}{10}$ är utjämningsmandat. Det bör ankomma på vederbörande utskott att utforma erforderlig lagtext.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar om sådan ändring i vallagen att ett system med utjämningsmandat tillämpas vid kommunfullmäktigeval i enlighet med vad som föreslagits i motionen.

Stockholm den 24 januari 1990

Sten Andersson (m)
i Malmö